

rális Alapprogram, az OTKA és az Ócsényi Repülőklub nyújtott anyagi segítséget.

A „lengyeli” jelzővel közismertté vált, valójában késő bronzkori-kora vaskori sánc geodéziai felmérését ellenőriztem, mielőtt a különböző időpontokban, különböző emberek által készített felméréseket összesíteném. Terepmunkám során megfigyeltem, hogy az emlékmű környékén kitisztították az erdőt; a mélyút fala több helyen szakadozik, több helyen a humusból földet bányásztak.

MIKLÓS ZSUZSA

185. Muhi, Mohi középkori mezőváros

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Á, Kk

A miskolci Herman Ottó Múzeum 2001. május 30-tól szeptember 20-ig régészeti feltárásokat végzett a területen. A kutatás az 1995-ben e területen megkezdett régészeti feltárások folytatása volt (42. számú lelőhely).

A 2001. évi ásatások célja a mezőváros főutcáján korábban feltárt területek kibővítése, a terület építéstörténetének meghatározása volt. A mezővároson majdan áthaladó M3-as autópálya építése során a település É-i szélét is érintik, e helyen, valamint a főutca ÉNy-i házsora mögött (villanyoszlop áthelyezés miatt) szintén végeztünk régészeti kutatást.

A tervezett villanyoszlop-áthelyezés által érintett területen a feltárás során előkerültek az 1995-ben már megtalált, kora Árpád-kori (11. század) soros temető további sírjai, a temetőre települt 13. századi falu építményeinek gödrei, valamint egy Árpád-kori kút.

A második munkaterület a középkori mezőváros főutcájának ÉNy-i házsora alatt illetve mögött volt. A régészeti objektumok három rétegét figyeltük meg: kora Árpád-kori temetkezések, Árpád-kori falu szélső objektumai, többségükben gödrök, valamint a késő középkori mezőváros épületrészei. A területen előkerült egy – a többi sírtól térben is elkülönülő – 12. század végi pénzekkel datált kettős, zsugorított temetkezés.

A harmadik munkaterület a mezőváros főutcájának az autópálya által érintett D-i házsora. E területen 1995–1997-ben az egykori főutcaból és a mellette húzódó épületsorból mintegy 100 m hosszú szakaszt már feltártunk. Az 1995–1997-es feltárási eredményeket összevetve a település területének légi fényképeivel, a geofizikai vizsgálatok, valamint a megelőző felszíni régészeti kutatás eredményeivel várható volt, hogy itt legalább három késő középkori épület telke fog előkerülni. Ez így is volt. A legkésőbbi házak e területen a 16. század közepéről származnak (népies, oroszlanos kályhacsempével). Ezek alatt a 13. század közepéig folyamatosan egymásra épült házakat és házrészleteket bontottunk ki. A 2001. évi kutatás e területen elért legfontosabb eredményét a 13. század második felére keltezhető földfelszínre épült, boronafalas épületek megfigyelése jelentette. A főutca szélén előkerült egy késő középkori kút.

PUSZTAI TAMÁS

186. Muraszemenye, Aligvári-mező

(Zala megye) U, B, LT, Á

Az M70 gyorsforgalmi út nyomvonalán 1999-ben megkezdett megelőző régészeti kutatást 2001-ben a lehajtó sávok területén folytattuk 2001. március 19 és augusztus 17. között.

10 500 m² lehumuszolása és teljes feltárása történt meg, aminek során 596 objektumot (házakat, tűzhelyeket, kemencéket, gödröket, árkokat és cölöplyukakat) bontottunk ki. Az objektumokban rendkívül gazdag újkőkori (dunántúli vonaldíszes kultúra kerámiája), kora bronzkori (Somogyvár-Vinkovci kultúra), késő bronzkori (halomsíros kultúra), valamint szórványos Árpád-kori leletanyagot (edénytöredékek, orsógombok, pattintott és csiszolt kőeszközök, szerszámként használt kavicsok, bronztárgyak) találtunk.

Az 1999 óta végzett kutatás (aminek során összesen 25 700 m² területen 931 objektum került feltárássra) nyomán teljes egészében kibontakozott a lelőhely ÉNy-i szélét határoló Adorjáni-patak egykori, a maitól kissé eltérő medrű partjain eltérő őskori (újkőkori és késő bronzkori) település alaprajza. A megtelepedésre alkalmas területen ezen felül jelentősebb kora bronzkori leletanyag, valamint szórványos kelta-római és Árpád-kori leletek is napvilágra kerültek. A feltárás után a lelőhelyet visszatemették.

A feltárást végző intézmény a Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága, a leletek a nagykanizsai Thúry György Múzeum Régészeti Gyűjteményébe kerültek.

KVASSAY JUDIT

187. Muraszemenye, Gály, Parlag

(Zala megye) Kk?

2001. május 8. és 10. között végeztünk szondázó-megelőző régészeti feltárást a lelőhelyen (703 lh.). Ennek eredménye negatív volt. Összesen 273 m²-t humusztak le; a terület három kutatóárkot foglalt magába. Az iszapolókanalas markoló szintenként szedte le a földet egészen a korábbi humuszrétegig, ami átlagosan 120–130 cm mélyen jelentkezett. A szántásban gyűjtött minimális mennyiségű cserép késő középkori, kora újkor(?).

A régészeti feltárás során bebizonyosodott, hogy a területen régészeti lelőhely nincs. A lelőhelyet feltárás után visszatemették. A szórványleletek az elsődleges leletfeldolgozás után a nagykanizsai Thúry György Múzeumba kerültek.

SZÁRAZ CSILLA

188. Nagybárkány határa

(Nógrád megye) Ó, B, Kú

2001. március 13. és 18. között a Nógrád Megyei Múzeumok Igazgatósága felkérésére bejártuk a Zagyva-Cserhát-völgyi gázvezeték nyomvonalát.

Nagybárkány közigazgatási területén három lelőhelyet regisztráltunk. Sámsonházától D-re, a Kis-

Zagyva és az 5-ös út közötti területen, a Tó-réttől délkeletre és a Fűz-Kút-Lapostól északnyugatra, egy kisebb dombon őskori és kora újkori kerámia került elő (3. lh.). Nagybárkány és Sámsonháza között a Kis-Zagyva nyugati partján kevés késő bronzkori (7. lh.) és egy őskori (8. lh.) cserepekkel jelzett lelőhelyet találtunk.

Munkatársak: Majcher Tamás, Paszternák István régészek, Balogh András pécsi, Nagy Andrea, Pesti Krisztina budapesti egyetemi hallgatók, valamint Nagy Imre, Semperger Zoltán, Nyikus Diána. A leletek a Kubinyi Ferenc Múzeumba kerültek.

VADAY ANDREA

189. Nagymágocs, Radványi-tanya

(Csongrád megye) B, Sza, A?

Távközlési torony építéséhez kértek engedélyt a Mágocs-ér egyik D-i irányú meanderének közepén lévő 1676 helyrajzi számú telken. A beruházó költségén végzett megelőző feltárás során a tervezett torony területén három szarmata kori telepobjektumra bukkantunk, a két kisebbiket teljes egészében feltártuk, ebből csak az egyik méhkas alakú mélyedt az altalajba.

A 3. számú szabálytalan alaprajzú gödörnek csak a Ny-i részét ástuk ki. Betöltődésük hamuval erősen kevert humusz, a 2. és a 3. számú objektumban paticsdarabok is szép számban előfordultak. A leletanyag a jelentős mennyiségű szürke, korongolt, finoman iszapolt anyagú, illetve kézzel formált, szemcsés iszapolt kerámia alapján a 4. század végére 5. század elejére tehető.

A két kisebb objektum betöltődésében három D-É-i tájolású gyermekcsontváz maradványait figyelhettük meg. Az egyiknek a koponyája mellől olyan kúpos testű, bronz fülbevaló került elő, amely felveti annak lehetőségét, hogy a vázakat az avar korra keltezzük.

Említést kell még tennünk egy magányosan előkerült középső bronzkori bögréről is.

SZABÓ JÁNOS JÓZSEF

190. Nagyrozvagy, Nyílás-dűlő

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő, Sza

2001. március 12-én terepbejárást végeztünk a Sárospatak és Ricse között tervezett távközlési kábel nyomvonal mentén. A kábel közvetlenül a két települést összekötő út mentén halad, részben az út menti árok szélén, részben szántóföldön.

A Nyílás-dűlőben nagy leletsűrűséggel őskori, valamint császárkori leletekkel jelzett lelőhelyet regisztráltunk, amely 321 m hosszan nyúlt el a nyomvonalon.

Munkatársak: Hellebrandt Magdolna, S. Koós Judit, Lovász Emese, Patay Róbert, Bánfalvy Ferenc, Kozmáné Bányi Judit, Tóth Edina, Nagy S. József.

PUSZTAI TAMÁS

191. Nagytarcsa, Malomárok fölötti dűlő

(MRT 13/3. k. 18/14. lh.)

(Pest megye) B, N, A

2001 tavaszán terepbejárást végeztünk az M0 autópályának a Szilas-patak és a Pécelen keresztül futó vasútvonal közti szakaszán. A Szilas-patak mellett a 14. sz. lelőhelyen a bejárást a gazos, elhanyagolt területek, a friss gyepfeltörések nehezítették. Csak kevés bronzkori, népvándorlás kori és avar kerámiát gyűjtöttünk, ami településre utal.

A leletek a váci Tragor Ignác Múzeumba kerültek.

Munkatársak: Maróti Éva, Kővári Klára.

TARI EDIT

192. Nemesvámos, Baláca

(Veszprém megye) Ő, Ró, N, Kö

Az elnyert minisztériumi támogatás (1 millió Ft) és a múzeumi önrész összegéből 2001. szeptember 3-án megkezdtük a balácai római kori villa ez évi feltáró munkáit. A XVII. épületnél folytattuk a munkát. Itt lehetőségünk nyílt újabb szelvények nyitására a XVII. épület felett és nem kellett a ki- és visszatakarásokkal pénzt és időt veszítenünk. Az ásatás és a téliesítési munkák 2001. október 5-ig tartottak. Az előkerült leletanyag tisztítása, elsődleges kezelése október 31-ig tartott a balácai helyszínen, és itt kezdődött meg a leletanyag leltárkönyvbe vezetett (elsődleges és egyben végleges!) és számítógépes nyilvántartása is. A hagyományos nyilvántartással 5143 db leletet tudunk beletározni a veszprémi Lackó Dezső Múzeum gyűjteménybe (2001.2.1-9.120.).

Miután a georadar felmérések a XVII. épület elmúlt években ismert falaitól K-re és É-ra is falindikációkat mutattak, és még nem ismertük az épület kiterjedését sem, célszerű volt ezeken az oldalakon szelvényeket nyitnunk. Összesen 6 db 5x5 m-es alapterületű szelvényt nyitottunk meg, amelyekben először el kellett bontanunk az újkori rétegeket, majd a középkori rátelepedés meglehetősen vastag emlékéanyagát. Az így megtalált római kori omladék alatt jelentkezett a XVII. épület. É-on nagy valószínűséggel megtaláltuk az épület É-i zárófalát, K-en viszont ezt nem mondhatjuk el.

25/R. szelvény: A bolygatott és az omladékrétegek alatt jelentkezett a szelvény legfontosabb leletgyűjtése, egy karó- és sövényfonású, tapasztott falú kora római ház, vagy karám(?) egy része. A lemélyítéssel őskori réteget értünk el.

37/R. szelvény: A dokumentálás után elszedett többszörös omladék alatt végül kibontakozott egy téglából falazott római kori vízelvezető-csatorna. Teljes feltárására nem kerülhetett sor.

49/R. szelvény: A szelvény omladékrétegébe ásva egy bolygatott és egy kevésbé bolygatott gyermekcsontváz került elő. Utóbbinak három kis gyöngy melléklete volt.

61/R. szelvény: A szelvény legérdekesebb jelensége egy vájattal osztott köves felület volt.